AH 347

2026Z17694

Antwoord van minister Van Weel (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 13 oktober 2026)

Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2026-2027, nr. 92

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht 'Politie treedt strenger op bij A12-blokkade XR, 25 tot 30 personen aangehouden'? [1]

Antwoord op vraag 1

Ja, ik ben bekend met dat bericht.

Vraag 2

Klopt het dat politie, Openbaar Ministerie en politiek deze week hebben afgesproken om voortaan strafrechtelijk op te treden tegen blokkades van snelwegen en spoorwegen? Zo ja, wat houdt deze afspraak concreet in?

Antwoord op vraag 2

Naar aanleiding van de boerenprotesten op 14 augustus zijn op 25 augustus 2026 de regioburgemeesters, het College van procureurs-generaal, de korpschef en ik in het Landelijk Overleg Veiligheid en Politie (LOVP) bijeengekomen. Hierna zijn we met een gezamenlijk statement gekomen.[1] Hierin is herbevestigd dat het demonstratierecht in beginsel niet in de weg staat aan strafrechtelijke vervolging. Gevaarzetting op een snelweg of het spoor is strafbaar.

Het lokaal gezag kan op deze lijn een uitzondering maken. Zij besluiten uiteindelijk over het toestaan of faciliteren van dergelijke demonstraties waarbij binnen de driehoek wordt afgestemd over de wijze van handhaving. Daar kan het beste worden beoordeeld wat er nodig is om een demonstratie veilig te laten verlopen.

In beginsel wordt strafrechtelijk opgetreden tegen gevaarzettend gedrag, zoals langzame verplaatsingen of het blokkeren van snelwegen of het spoor. In de praktijk gebeurt dit ook: bij recente demonstraties op de A12 zijn meerdere

[1] Gezamenlijk statement over demonstraties op snelwegen en het spoor | Rijksoverheid.nl

aanhoudingen verricht, waarbij de demonstranten die als eerste de weg op zijn gegaan, daarvoor ook vervolgd zullen worden. De overige aangehouden demonstranten zijn aangehouden voor het overtreden van de Wet openbare manifestaties (Wom). Door het Arrondissement Parket Den Haag worden in lijn met eerdere toezeggingen en opmerkingen aan de Kamer de mogelijkheden verkend om bij herhaalde overtredingen te vervolgen voor overtredingen van de Wom.[2] Dit gaat op een zorgvuldige manier die enerzijds recht doet aan het belang dat in de rechtspraak aan het demonstratierecht wordt gegeven en anderzijds aan het maatschappelijk belang dat de ruimte die het demonstratierecht biedt geen vrijbrief kan zijn om herhaaldelijk straffeloos de snelweg te blokkeren. Uiteindelijk is het aan de rechter om vast te stellen wat binnen het demonstratierecht wel of niet kan.

Vraag 3

Welke wijziging in wet- of regelgeving heeft sinds eerdere blokkades van de A12 plaatsgevonden die deze strengere handhaving mogelijk maakt?

Antwoord op vraag 3

Er hebben geen wijzigingen in wet- en regelgeving plaatsgevonden.

Vraag 4

Indien er geen wijziging in wet- of regelgeving heeft plaatsgevonden, deelt u dan de conclusie dat strafrechtelijk optreden tegen snelwegblokkades ook in de afgelopen jaren mogelijk was?

Vraag 5

Waarom is gedurende de vele eerdere snelwegblokkades door Extinction Rebellion niet op vergelijkbare wijze strafrechtelijk gehandhaafd?

Vraag 6

Betekent de nieuwe aanpak dat eerdere snelwegblokkades door Extinction Rebellion ook al strafrechtelijk hadden kunnen worden afgedaan, maar dat daarvan bewust is afgezien? [2]

Vraag 7

[2] Kamerstukken II, 34324 nr. 40.

Wanneer en door wie is besloten om bij eerdere snelwegblokkades terughoudend om te gaan met strafrechtelijke handhaving?

Antwoord op vragen 4, 5, 6 en 7

Het demonstratierecht staat in beginsel niet in de weg aan strafrechtelijke vervolging. Er kan strafrechtelijk worden opgetreden tegen individuen die tijdens een demonstratie strafbare feiten plegen, bijvoorbeeld omdat er sprake is van geweld, intimidatie of vernielingen.

Of en op welke wijze uiteindelijk in een concreet geval wordt gehandhaafd is aan het lokaal gezag op basis van de specifieke omstandigheden van het geval. Het Openbaar Ministerie (OM) vervolgt in beginsel niet voor enkelvoudige overtredingen van de Wom, omdat de rechter hier geen of een zeer lage straf voor oplegt gelet op het belang van het demonstratierecht.

De constatering van de onderzoekers van het WODC-rapport, dat er meer ruimte is voor strafrechtelijk optreden dan de Nederlandse rechter en het OM lijken te zien, is onder de aandacht gebracht bij de rechtspraak en het OM. Het arrondissementsparket Den Haag zet actief stappen om die ruimte te onderzoeken. Recente ontwikkelingen en jurisprudentie zijn hier in meegenomen.

Vraag 8

Kunt u aangeven welke rol burgemeesters, de politie, het Openbaar Ministerie, het ministerie van Justitie en Veiligheid en eventuele andere betrokken instanties hebben gespeeld bij de keuze om jarenlang niet of slechts beperkt strafrechtelijk op te treden?

Antwoord op vraag 8
De politie heeft in het kader van de politietaak een belangrijke rol bij het in goede banen leiden van demonstraties en het waarborgen van de veiligheid van alle aanwezigen onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag. De burgemeester heeft het gezag over de politie bij het handhaven van de openbare orde. De officier van justitie heeft het gezag over de politie bij de strafrechtelijke handhaving.

Over de wijze waarop in de praktijk toepassing wordt gegeven aan de verschillende bevoegdheden vindt vooraf afstemming plaats in de driehoek tussen burgemeester, officier van justitie en politiechef. Desgewenst legt de burgemeester politieke verantwoording af aan de gemeenteraad over de

besluiten die met betrekking tot demonstraties zijn genomen. Zowel het faciliteren en beschermen van demonstraties als het afleggen van politieke verantwoording zijn daarmee op lokaal niveau belegd.

Vraag 9

Is in de afgelopen jaren ooit door politie of Openbaar Ministerie aangegeven dat strafrechtelijk optreden tegen snelwegblokkades juridisch onmogelijk of onwenselijk zou zijn? Zo ja, wanneer en op welke gronden?

Antwoord op vraag 9
Het OM heeft op 19 augustus nogmaals bevestigd dat het demonstratierecht in beginsel niet in de weg staat aan strafrechtelijke vervolging. Gevaarzetting op een snelweg of het spoor is strafbaar. In geval van gevaarzettend gedrag, zoals langzame verplaatsingen of het blokkeren van snelwegen of het spoor, wordt daarom in beginsel strafrechtelijk opgetreden. Dit is de bestendige lijn die ook vóór 19 augustus al gold.

De wijze waarop uiteindelijk in een concreet geval wordt gehandhaafd door politie is aan het lokaal gezag op basis van de specifieke omstandigheden van het geval. Of en wanneer tot vervolging overgegaan wordt, is aan het OM om te bepalen.

In beginsel vervolgt het OM bij strafbare feiten, zoals overtredingen met een gevaarzettend karakter, lokaalvredebreuk en vernieling. Het OM vervolgt in beginsel niet voor enkelvoudige overtredingen van de Wom die niet gepaard gaan met andere strafbare feiten. De rechter legt bij dit soort geringe strafbare feiten namelijk veelal geen of een zeer lage straf op, waardoor vervolging niet opportuun is. Door het Arrondissement Parket Den Haag worden de mogelijkheden verkend om bij herhaalde overtredingen te vervolgen voor overtredingen van de Wom.

Vraag 10

Welke overwegingen hebben uiteindelijk geleid tot het besluit om nu alsnog tot strafrechtelijke handhaving over te gaan?

Antwoord op vraag 10

Zoals ook aangegeven in mijn antwoord op vraag 9, heeft het OM op 19 augustus nogmaals bevestigd dat het demonstratierecht in beginsel niet in de weg staat aan strafrechtelijke vervolging. Gevaarzetting op een snelweg of het spoor is strafbaar. In geval van gevaarzettend gedrag, zoals langzame verplaatsingen of het blokkeren van snelwegen of het spoor, wordt daarom in beginsel strafrechtelijk opgetreden. Dit is de bestendige lijn die ook vóór 19 augustus al gold.

Het lokale gezag kan op deze lijn een uitzondering maken indien zij besluit tot het toestaan of faciliteren van dergelijke demonstraties. Tijdens het LOVP van 19 augustus is besloten dat voortaan hierin zoveel mogelijk één lijn getrokken wordt.

Vraag 11

Kan het zo zijn dat binnen de Rechtspraak, zoals recent zichtbaar werd bij de rechtbank Midden-Nederland (locatie Utrecht), opvattingen van medewerkers een stempel drukken op de afwegingen die binnen Justitie gemaakt worden?

Antwoord op vraag 11

Ik begrijp deze vraag zo dat deze ziet op de mogelijkheid dat persoonlijke opvattingen van medewerkers binnen de Rechtspraak deel uitmaken van de afwegingen van de rechter. In Nederland zijn de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de rechter zeer goed gewaarborgd. Er zijn diverse waarborgen om oneigenlijke beïnvloeding te voorkomen, zoals de Gedragscode Rechtspraak,[3] de Leidraad onpartijdigheid en nevenfuncties in de rechtspraak,[4] het afleggen van de eed of belofte, het stelsel van tuchtrecht en strafrecht (ambtsmisdrijven), de motiveringsplicht van uitspraken, de mogelijkheid van wraking en de optie van hoger beroep. Rechters wijzen vonnissen op grond van de geldende wet- en regelgeving en jurisprudentie. Persoonlijke opvattingen van medewerkers van de Rechtspraak maken geen onderdeel uit van de afweging.

Vraag 12

Deelt u de mening dat het voor burgers moeilijk uit te leggen is dat het blokkeren van een snelweg jarenlang vooral leidde tot verwijdering van de weg, terwijl nu wordt aangegeven dat strafrechtelijke handhaving wel degelijk mogelijk is?

---

[3] https://www.rechtspraak.nl/binaries/_rts_1770372962014/content/assets/rvdr/com/rvdr-com-gedragscode-rechtspraak.pdf.

[4] Leidraad onpartijdigheid en nevenfuncties van de rechter | Rechtspraak

Antwoord op vraag 12
Strafrechtelijk optreden tegen gevaarzettend gedrag is altijd het uitgangspunt geweest. Of en de wijze waarop uiteindelijk in een concreet geval gehandhaafd wordt door de politie is aan het lokaal gezag op basis van de specifieke omstandigheden van het geval. Of en wanneer tot vervolging overgegaan wordt, is aan het OM om te bepalen.

Vraag 13

Erkent u dat veel burgers zich zullen afvragen waarom de overheid jarenlang heeft nagelaten gebruik te maken van bestaande handhavingsmogelijkheden tegen snelwegblokkades? Welke verklaring geeft u aan deze burgers?

Antwoord op vraag 13
Of en op welke wijze uiteindelijk in een concreet geval wordt gehandhaafd is aan het lokaal gezag op basis van de specifieke omstandigheden van het geval. Het OM vervolgt in beginsel niet voor enkelvoudige overtredingen van de Wom, omdat de rechter hier geen of een zeer lage straf voor oplegt gelet op het belang van het demonstratierecht. Door het Arrondissement Parket Den Haag worden de mogelijkheden verkend om bij herhaalde overtredingen te vervolgen voor overtredingen van de Wom. Iedere demonstratie – ook als ze gemeen hebben dat ze op de snelweg plaatsvinden – wordt individueel en op basis van concrete omstandigheden beoordeeld.

[1] NU.nl, 29 augustus 2026, Politie treedt strenger op bij A12-blokkade XR: 25 tot 30 personen aangehouden (https://www.nu.nl/binnenland/6407951/politie-treedt-strenger-op-bij-a12-blokkade-xr-25-tot-30-personen-aangehouden.html)

[2] Kamerstuk 2026Z16807.